

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту
біоорганічної хімії та нафтохімії
ім. В.П. Кухаря НАН України
протокол № 13 від «27» жовтня 2022 р.

Голова Вченої ради Інституту
біоорганічної хімії та нафтохімії
ім. В.П. Кухаря НАН України
чл.-кор. НАН України

Андрій БОБК

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію освітньо-наукового процесу з підготовки здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в
Інституті біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України**

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію освітньо-наукового процесу з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Інституті біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України (далі – Положення) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньо-наукової діяльності та якості вищої освіти і регулює організацію освітньо-наукового процесу в Інституті біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України (далі – Інститут).

1.2. Освітній процес в Інституті – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

1.3. Науково-дослідний процес в Інституті – проведення власного наукового дослідження здобувачами вищої освіти під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

1.4. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення та правил прийому до Інституту.

1.5. Правила прийому до аспірантури та докторантури Інституту діють протягом відповідного навчального року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури Інституту;

- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за кожною спеціальністю або відповідною галуззю знань.

1.6. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

1.7. Підготовка в аспірантурі чи докторантурі передбачає виконання здобувачами вищої освіти відповідної освітньо-наукової або наукової програми Інституту за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.8. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та докторантурі.

1.9. Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

1.10. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.11. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта або докторанта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.12. Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Інституту на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

1.13. Положення розроблене на основі Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», Статуту Інституту та інших нормативно-правових актів.

2. Основні терміни, поняття та їх визначення

академічна доброчесність - сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів;

кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості;

освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;

освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на третьому рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій;

спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;

спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

3. Учасники освітнього процесу

3.1. Категорії учасників освітнього процесу:

- науково-педагогічні працівники;
- здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються в Інституті;

3.2. Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи в Інституті провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну) та організаційну діяльність.

3.3. Здобувачами вищої освіти є аспіранти та докторанти.

3.4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі Інституту за очною (денною) або заочною формою навчання.

3.5. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі Інституту за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

3.6. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

3.7. Права і обов'язки учасників освітнього процесу визначені чинним законодавством України.

4. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

4.1. Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України "Про вищу освіту". З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в бібліотеці Інституту;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта);
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579;
- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства.

4.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України "Про вищу освіту". З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Інститутом;
- виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні відділу, лабораторії Інституту, де навчається аспірант або докторант;
- захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді.

4.3. Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

5. Рівні та ступені вищої освіти

5.1. В аспірантурі та докторантурі Інституту здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні та доктора наук за відповідними освітньо-науковими програмами. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для

продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

5.2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньо-наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти. Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою Інституту в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

6. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

6.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою Інституту для кожної спеціальності.

6.2. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

6.3. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

6.4. Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30—60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

6.5. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

6.6. План навчального процесу включає обов'язкові навчальні дисципліни і дисципліни вільного вибору аспіранта.

6.7. Обов'язкові навчальні дисципліни – не більше 75% від загального обсягу навчального навантаження аспіранта (їх перелік, обсяги визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включається у план навчального процесу підготовки здобувачів у повному обсязі).

6.8. До обов'язкових навчальних дисциплін відносяться дисципліни циклу загальної підготовки (які забезпечують мовні, загальнонаукові компетентності та які забезпечують

універсальні навички дослідника), професійної підготовки (дисципліни з набуття глибинних знань зі спеціальності), практичної підготовки (науково-педагогічна практика).

6.9. Блок обов'язкових навчальних дисциплін містить інформацію про навчальні курси з вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами, дані про кількість і форми семестрового контролю, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час, час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

6.10. Обсяг дисциплін за вибором аспіранта повинен становити не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником.

6.11. Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається у відділі науково-організаційної роботи та інтелектуальної власності.

6.12. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджує директор Інституту. Робочий навчальний план складається на підставі навчального плану на наступний навчальний рік з урахуванням пропозицій аспірантів щодо вибіркового навчальних дисциплін. Робочі навчальні плани складаються та уточнюються до 1 листопада поточного року.

6.13. Індивідуальний навчальний план аспіранта містить перелік обов'язкових та вибіркового дисциплін відповідно до навчального плану підготовки доктора філософії за обраною спеціальністю. Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів до 1 травня навчального року, що передуює навчальному року, у якому розпочинається вивчення вибіркового дисциплін. Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів ступеня доктора філософії залежно від вибору аспірантів.

6.14. Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі Інституту, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

6.15. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою Інституту.

6.16. Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури Інституту.

6.17. Реалізація індивідуального навчального плану здобувача здійснюється у період часу, що не перевищує нормативний термін навчання.

6.18. Відповідальним за виконання індивідуального навчального плану є здобувач вищої освіти.

6.19. Освітньо-наукова програма аспірантури Інституту має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як 12 кредитів ЄКТС);

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить чотири — шість кредитів ЄКТС);

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як шість кредитів ЄКТС);

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість — вісім кредитів ЄКТС).

6.20. Вчена рада Інституту має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших вищих навчальних закладах (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

6.21. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

6.22. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

6.23. Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

6.24. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

6.25. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

6.26. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

6.27. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою Інституту з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії Інституту, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

6.28. Контроль за виконанням індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти здійснює науковий керівник, керівник освітньо-наукової програми та відділ науково-організаційної роботи та інтелектуальної власності.

7. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

7.1.3 Метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Інституту.

7.2. Протягом строку перебування в докторантурі докторант зобов'язаний захистити результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН України, у спеціалізованій вченій раді.

7.3. Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, сукупності наукових робіт) повинен представити узагальнення самостійних досліджень стосовно актуальної наукової проблеми (групи проблем) у межах однієї або кількох галузей знань, результати яких забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення, є достовірними та пройшли широку апробацію.

7.4. Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

7.5. Докторантура відкривається за рішенням вченої ради Інституту, що затверджується наказом директора Інституту, за умови наявності трьох штатних працівників — докторів наук з відповідної або суміжної спеціальності.

7.6. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

7.7. До докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

7.8. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає до відділу науково-організаційної роботи та інтелектуальної власності розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Вчена рада Інституту, відповідно до виділених Президією НАН України за конкурсом бюджетних місць, розглядає документи від усіх вступників, заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури Інституту.

7.9. Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури визначається в правилах прийому до Інституту. Перелік повинен включати, зокрема:

- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Інституту, із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;

- копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

7.10. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Інституту щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада

одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови, вчена рада Інституту надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

7.11. Вчена рада Інституту в місячний строк розглядає кандидатури кожного вступника, приймає рішення про його зарахування до докторантури і відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників Інституту із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом директора Інституту.

7.12. На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

7.13. Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в Інституті.

8. Організація освітнього процесу

8.1. Мова викладання. Мовою викладання в аспірантурі Інституту є державна мова – українська.

8.2. Обсяги загального запланованого часу та кількість годин і форми аудиторної роботи вивчення кожної дисципліни за очною (денною) і заочною формами навчання можуть бути однаковими.

8.3. Очна (денна) форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

8.4. Заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними. Заочна – форма здобуття освіти без відриву від виробництва передбачає, зазвичай, дві екзаменаційні сесії, тривалість яких регламентована Законом України «Про відпустки» терміном 30 – 40 календарних днів. Заочна форма навчання може передбачати дистанційну форму проведення занять. Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

8.5. На здобувачів третього рівня вищої освіти, які навчаються за заочною формою поширюються правила та обов'язки, що визначені чинним законодавством та правилами внутрішнього розпорядку в Інституті.

8.6. Згідно з нормами чинного трудового законодавства працівникам, які успішно навчаються без відриву від виробництва у закладах вищої освіти за заочною формою навчання, надаються додаткові оплачувані відпустки.

8.7. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії заочної форми навчання прибувають на сесію згідно графіка навчального процесу.

8.8. Аспіранти, які навчаються за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб, можуть змінювати форму навчання шляхом переведення. Форму навчання можна змінити по завершенню навчального року.

8.9. Формами організації освітнього процесу з підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі Інституту

- навчальні заняття;
- самостійна робота;

- науково-педагогічна практика;
- контрольні заходи.

8.10. Основними видами навчальних занять є:

8.10.1. Лекція – логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад навчального, наукового матеріалу. Лекція, як правило, є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

8.10.2. Лабораторне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувач під керівництвом викладача особисто проводить наукові дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

8.10.3. Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань.

8.10.4. Консультація – вид навчального заняття, на якому аспірант отримує відповіді від викладача на конкретні питання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Час, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається нормами часу для планування і обліку навчальної роботи науково-педагогічних працівників.

8.11. Самостійна робота аспіранта:

8.11.1. Самостійна робота аспіранта є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

8.11.2. Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу аспіранта, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

8.11.3. Зміст самостійної роботи аспіранта щодо вивчення конкретної дисципліни визначається робочою навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

8.11.4. Самостійна робота аспіранта забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні посібники та методичні матеріали, конспекти лекцій викладача тощо.

8.11.5. Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни, для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний чи підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

8.11.6. Окремим видом самостійної роботи аспірантів є індивідуальні завдання.

8.12. Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та являє собою поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та

інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальності.

8.12.1. Терміни проходження практики визначаються графіком навчального процесу. Загальний обсяг годин практики становить 60 годин, що відповідає 2 кредитам ЄКТС.

8.12.2. Загальне керівництво науково-педагогічною практикою та науково-методичне консультування здійснює науковий керівник аспіранта, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- надає методичну допомогу в плануванні та організації навчально-викладацької діяльності аспіранта;
- контролює роботу практиканта, відвідування занять та інші види його роботи, вживає заходів щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- готує відгук про проходження практики.

8.12.3. Інформація про вид практики, її терміни, кількість кредитів ЄКТС, місце проходження заноситься до індивідуального навчального плану аспіранта.

8.12.4. За підсумками проходження науково-педагогічної практики аспірант подає до відділу науково-організаційної роботи та інтелектуальної власності:

- 1) Загальний звіт про проходження практики разом з відгуком керівника практики;
- 2) Витяг з протоколу засідання вченої ради Інституту про затвердження звіту.

Зазначена документація зберігається в особовій справі аспіранта і розглядається під час його звіту за навчальний рік.

8.12.5. Аспіранти мають право проходити науково-педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням звітної документації, визначеною робочою програмою практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

8.13. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

8.13.1. Поточний контроль здійснюється викладачами за всіма видами аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки аспірантів до виконання конкретної роботи. Його основна мета – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та аспірантами у процесі навчання, здійснення управління навчальною мотивацією аспірантів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і аспірантом – для планування самостійної роботи.

8.13.2. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються викладачем навчальної дисципліни.

8.13.3. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі та/або на окремих його етапах з кожної навчальної дисципліни.

8.13.4. Загальне оцінювання засвоєння аспірантом навчального матеріалу з кожної дисципліни здійснюється за 100 – бальною шкалою. Якщо дисципліна вивчається протягом 2 х і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах 100-бальної шкали, а підсумкова – визначається як середня зважена оцінка.

8.13.5. Виконання аспірантом усіх видів навчальної діяльності, що зазначені в навчальній програмі є обов'язковим.

9. Атестація здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні

9.1. За весь термін навчання аспіранти та докторанти один раз на рік звітують про виконання індивідуальних планів навчальної та наукової роботи на засіданні вченої ради Інституту, додаючи письмовий звіт установленої форми.

9.2. Позитивна оцінка звіту аспірантів та докторантів є підставою для переведення їх на наступний рік навчання рішенням вченої ради Інституту.

10. Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення Інститутом якості освіти складається з процедур і заходів, передбачених нормами чинного законодавства, локальними нормативно-правовими актами та включає:

- 1) визначення системи принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм, навчальних планів, оновлення й удосконалення навчально-методичного забезпечення;
- 3) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 4) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти за кожною освітньою програмою;
- 5) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 6) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та кваліфікації.

Укладачі:

Учений секретар

Заступник директора з наукової роботи

Сергій ПОПІЛЬНИЧЕНКО

Володимир БРОВАРЕЦЬ